

ΠΜΣ «Εγκληματολογία»

Διδάσκουσα: Καθ. Έφη Λαμπροπούλου

3^ο εξάμηνο: «Επιστημολογικά ζητήματα της Εγκληματολογίας» ΚΜ Μ007

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ*

1. Περίληψη

Σ' αυτόν τον κύκλο μαθημάτων εξετάζονται επιστημολογικά ζητήματα σχετικά με το αντικείμενο και τις μεθόδους της εγκληματολογίας ενταγμένα στα γενικότερα των κοινωνικών επιστημών (κοινωνιολογίας).

Αναλύονται τα ερωτήματα που αποτέλεσαν το ερευνητικό υλικό της εγκληματολογίας διαχρονικά, πώς αυτό το υλικό προσδιόρισε τις μεθόδους της, τι σχέση έχουν οι χρησιμοποιηθείσες μέθοδοι με φιλοσοφικά ρεύματα και πώς αυτά εκφράζονται στην κοινωνιολογία και την εγκληματολογία.

Επίσης, τι σχέση έχουν οι χρησιμοποιηθείσες μέθοδοι με την εξέλιξή της, την αυτονομία της και τη σχέση της με την αντεγκληματική πολιτική. Ποιος είναι ο ρόλος της θεωρίας στον συγκεκριμένο κλάδο και ποια η σχέση της με την κοινωνιολογία και το ποινικό δίκαιο.

Γι' αυτό τον σκοπό, παρουσιάζεται εισαγωγικά η προβληματική και οι κύριες κατευθύνσεις της μεθοδολογίας, φιλοσοφίας και λογικής των (κοινωνικών) επιστημών. Στη συνέχεια, εκτίθενται τα βασικά ερωτήματα που σχετίζονται με τη φύση, την παραγωγή και την αλλαγή της επιστημονικής γνώσης.

Παρουσιάζονται οι κύριες διαμάχες στην ιστορία της λογικής των κοινωνικών επιστημών: η διαμάχη περί μεθόδου, αξιακής ουδετερότητας, θετικισμού, και περί κοινωνικής κατασκευής. Στην τελευταία δίνεται μεγαλύτερη έμφαση με την εξέταση όλης της διαδρομής της, από τη φιλοσοφία, την κοινωνιολογία και την εγκληματολογία, τις μεθόδους έρευνας και την κριτική.

Αναλύονται ακόμη, θέματα σχετικά με τη διεπιστημονικότητα της εγκληματολογίας, την ικανότητα ενσωμάτωσης και αφομοίωσης που διαθέτει. Η έννοια της επιστήμης, της επιστημονικής γνώσης και οι βασικές κατευθύνσεις της κοινωνιολογίας της γνώσης, δηλ. ρεαλισμός, ιδεαλισμός, πραγματισμός αποτελούν τους άξονες των αναλύσεων.

2. Θεματικές ενότητες

- 1) Φύση και παράγωγή επιστημονικής γνώσης - Ο ρόλος της θεωρίας στην επιστήμη, οι λειτουργίες της, τα χαρακτηριστικά
- 2) Η θεωρία στην εγκληματολογία, **οι λειτουργίες της**, τα χαρακτηριστικά

* Διανέμεται φάκελλος με το υλικό του μαθήματος.

- 3) Μέθοδος και θεωρία, είδη ερευνών: θεωρητικών και εμπειρικών, μέθοδοι και τεχνικές – αξιοπιστία, ιστορική–συγκριτική προσέγγιση
- 4) Οι Εγκληματολογίες
 - α) «Παλαιά» και «Νέα» Εγκληματολογία
 - β) Εγκληματολογία ή Κοινωνιολογία της αποκλίνουσας (παρεκκλίνουσας) συμπεριφοράς
 - γ) Εγκληματολογία της αποκλίνουσας συμπεριφοράς ή Εγκληματολογία της κοινωνικής αντίδρασης
 - δ) Εγκληματολογία της κοινωνικής αντίδρασης ή Κοινωνιολογία του Εγκλήματος
 - ε) Κοινωνιολογία του εγκλήματος ή Κοινωνιολογία του ποινικού δικαίου
- 5) Εγκληματολογία και Ποινική Δικαιοσύνη: Το αγγλοσαξονικό πρότυπο – Συνολική Ποινική επιστήμη ή Ποινικές Επιστήμες: το κεντροευρωπαϊκό πρότυπο
- 6) Φιλοσοφικά ρεύματα, κοινωνιολογικά ρεύματα και εγκληματολογικές εφαρμογές
- 7) Η εγκληματολογία ως επιστήμη
 - α) Το εμπειρικό – αναλυτικό παράδειγμα
 - β) Το ιστορικό – ερμηνευτικό παράδειγμα
 - γ) Το κανονιστικό – οντολογικό παράδειγμα
- 8-13) Ανάλυση κι συζήτηση επί συγκεκριμένων άρθρων

3. Αξιολόγηση - τρόπος εξέτασης

Γραπτές εξετάσεις. Η εξεταστέα ύλη περιλαμβάνεται στη βιβλιογραφία του φακέλλου που διανέμεται.

4. Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Βασικά έργα αναφοράς

- BonJour L. (2002), *Epistemology. Classic problems and contemporary responses*, Lanham κ.α., Rowman & Littlefield Publishers (Elements of philosophy).
- Bulmer M. (επιμ.) (1987), *Social science research and government*, Cambridge: Cambridge Univ. Press.
- Chalmers A.F. (2008), *Τι είναι αυτό που το λέμε επιστήμη*; ΙΤΕ - Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Cohen R.S. & Wartofsky M.W. (εκδ.) (1983), *Epistemology, methodology, and the social sciences*, Dordrecht, Holland: D. Reidel (Boston studies in the philosophy of science, 71).
- Goldthorpe J. H. (2001), «Causation, statistics, and sociology», *European Sociological Review*, 17(1): 1-20 (<https://doi.org/10.1093/esr/17.1.1>).
- Greco J. & Sosa E. (εκδ.) (1999), *The Blackwell Guide to Epistemology*, Malden Mass., Oxford: Blackwell.
- Hagan J., Gillis A.R. & Brownfield, D. (1996), *Criminological controversies. A methodological primer*, Boulder Colo.: Westview Press.
- Hart H.L.A. (1993), *Essays in jurisprudence and philosophy*, ανατύπωση. Oxford: Clarendon Press.
- Κάλφας Β. & Ζωγραφίδης Γ. (2006), *Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι*, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.

- Κάλφας Β. (1997), *Επιστημονική πρόοδος και ορθολογικότητα: Προς μια ρεαλιστική ανασυγκρότηση της σύγχρονης επιστημολογίας*, Αθήνα: Κάπολα Κων. Παγώνα.
- Κουζέλης Γ. & Ψυχοπαίδης Κ. (επιμ.) (1996), *Επιστημολογία των κοινωνικών επιστημών – Κείμενα*, Αθήνα: Νήσος.
- Κουζέλης Γ. (επιμ.) (1997), *Επιστημολογία – Κείμενα*, Αθήνα: Νήσος.
- Kuhn T.S. (1981), *Η δομή των επιστημονικών επαναστάσεων*, εισαγωγή-επιμέλεια Β. Κάλφας, μτφρ. Γ. Γεωργακόπουλος – Β. Κάλφας, Αθήνα: Σύγχρονα Θέματα.
- Lakatos I. (1986), *Μεθοδολογία των προγραμμάτων επιστημονικής έρευνας*, εισαγωγή-μτφρ. Αιμίλιος Μεταξόπουλος, Αθήνα: Σύγχρονα Θέματα.
- Lorimer D. (εκδ.) (1998), *The spirit of science. From experiment to experience*, Edinburgh: Floris Books.
- Μεταξόπουλος Αιμ. (εκδ.) (1998), *Οι επιστήμες στην κοινωνία, Ομάδα Διεπιστημονικής Έρευνας*, Αθήνα: Gutenberg (Συμπόσιο που οργανώθηκε από την Ομάδα Διεπιστημονικής Έρευνας σε συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Φυσικών και πραγματοποιήθηκε στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 9-11 Απριλίου 1986).
- Εανθόπουλος Χ. (2011), *Η νέα κοινωνιολογία της γνώσης, Μια φιλοσοφική θεώρηση*, Αθήνα: Παπαζήσης.
- Outhwaite W. & Bottomore T. B. (εκδ.), σύμβουλοι έκδ. Gellner E., Nisbet R. & Touraine A. (1998), *The Blackwell dictionary of twentieth-century social thought*, Oxford: Blackwell.
- Timasheff N.S., Theodorson G.A. & Page C.H. (1997), *Ιστορία των κοινωνιολογικών θεωριών*, μτφρ. Δ.Γ. Τσαούσης, Αθήνα: Gutenberg.
- Timasheff N.S. (2017) με εισαγωγή από τον Javier Treviño, *An introduction to the Sociology of Law* Abingdon, Oxon : Routledge (Cambridge Mass. 1939).
- Wainwright D. (1997), «Can sociological research be qualitative, critical and valid?», *The Qualitative Report*, 3(2): 1-17 (<https://doi.org/10.46743/2160-3715/1997.2021>).

Βιβλιογραφία

- Adler F., Mueller G.O.W. & Laufer W. (1998), *Criminology. The shorter version*, 3η έκδ., Boston, Mass. McGraw-Hill 1998.
- Bulmer M. (επιμ.) (1987), *Social science research and government*, Cambridge: Cambridge Univ. Press.
- Bulmer M. (1986), *Social science and social policy*, London: Allen & Unwin.
- Caffrey S. & Mundy G. (εκδ.) (1995), *The sociology of crime and deviance. Selected issues*, Dartford: Greenwich Univ. Pr. (Greenwich readers 6).
- Conklin J.E. (1995), *Criminology*, 5η έκδ., Boston: Allyn & Bacon (2000^{7η}).
- Δασκαλάκης Η. (1985), *Η εγκληματολογία της κοινωνικής αντίδρασης – Παραδόσεις*, Αθήνα: Σάκκουλας.
- Δασκαλάκης Η. (1973), *Η λειτουργία της ποινής υπό το φως των δεδομένων της Εγκληματολογίας*, Αθήνα: [χ.ε.].
- Maguire M., Morgan R. & Reiner R. (εκδ.) (1997), *The Oxford Handbook of Criminology*, 2η έκδ., Oxford: Clarendon Press (2002^{3η}).
- Merton R.K. (1938), «Social structure and anomie», *American Sociological Review* 3: 672-82. Βλ. πιο αναλυτικά στο βιβλίο του *Social Theory and Social Structure*, διευρυμένη έκδ. 9η ανατ., New York [κ.α.]: Free Pr. [κ.α.] 1968.
- Muncie J., McLaughlin E. & Langan M. (1996), *Criminological perspectives*, London: Sage.
- Nelken D. (1998), «The postmodern frontiers of law: regionalism, globalisation and crime», *Consequences of modernity in contemporary legal theory*, E.E. Dais κ.ά. (εκδ.), Berlin: Duncker und Humblot, *Rechtstheorie*: ειδικό τεύχος 19 [International Association for the Philosophy of Law and Social Philosophy: World Congress 17].
- Nelken D. (1994), *The futures of criminology*, London: Sage.
- Rich R.M. (1978), *The sociology of law: An introduction to its theorists and theories*, Washington, D.C.: Univ. Press of America.

Vold G.B., Bernard T.J. & Snipes J.B. (1998), *Theoretical criminology*, 4η έκδ., New York: Oxford Univ. Press (2002^{5η}).

Walklate S. (1998), *Understanding criminology. Current theoretical debates*, Buckingham, Open Univ. Press (2003^{2η}).

Επιστημονικά περιοδικά

British Journal of Criminology, Cognitive Science, Crime, Law & Social Change, Current issues in criminal justice, European Journal of Criminology, International Sociology, Internet Journal of Criminology, Procedia Social and Behavioral Sciences, Qualitative Research (QRJ), Sociological Research Online, Stanford Encyclopedia of Philosophy, The Journal of Criminal Law and Criminology, Theoretical Criminology.